

O UPOTREBI I ZNAČENJU TERMINA „MIJAZMA“

Prof. dr Miloš Popović

Termin „mijazma“, ranije korišćen u konvencionalnoj medicini, se sada, sa njenim napretkom postupno sve manje upotrebljava, i polako ulazi u zaborav. Razlog za pisanje ovoga teksta je korišćenje termina „mijazma“ u Homeopatiji, njegovo pogrešno shvatanje u odnosu na izvorno značenje, a pre svega njegova nepravilna primena u srpskom jeziku. Kolikogod ovaj termin izgledao nepotreban u savremenoj konvencionalnoj medicini, koja je rešila teoriju nastanka i razvoja infektivnih bolesti, toliko je njegova upotreba u Homeopatiji opravdana, posebno u homeopatskoj teoriji o hroničnim bolestima.

Naziv „Mijazma“ (starorčki μίασμα, τό), od gl. „miaino“ (μιάινω) znači: „Skrnavljenje, skrvnjenje, sramoćenje, uprljanost, onečišćenje, osobito umorstvom ili drugim zločinstvima s koga ili do koga; „miasma homogoneis“ (μίασμα ὁμογενεῖς) znači „skrnavljenje **istorodnom** krvlju“, tj. ubistvom ili incestom. Zato ovaj naziv u sebi sadrži i pojam „krv“-grč. αἷμα. (S. Senc, Grčko-Hrvatski Rječnik, Zagreb, 1910, reprint 1988). Hahnemann u svojim „Hroničnim bolestima“, sasvim ispravno koristi ovaj termin u smislu „zaraze koje je unesena u organizam i prenosi se na krv generacija potomaka“, tj. isto to što je pripisivano i posledicama incesta. Aristotel ovaj termin koristi samo u smislu „zagađenost, izvor zaraze, kužni vazduh“, kao kod epidemija, kako je to shvatano i u Srednjem veku.

U novoprevednom „Organonu“ (Advaita, Sarjevo, 2010.) ovaj se termin koristi kao izraz „mijazam“ uz obrazloženje da se termin „mijazma“ odnosi na neki drugi pojam, dok bi izraz „mijazam“ trebao da ima neko posebno, specifično homeopatsko značenje. Takva podela ne postoji, i u grčkom jeziku odakle je izvorno taj pojam potekao, nema dva gramatička oblika (jedan u srednjem, a drugi bi trebao da bude u muškom rodu i da se završava na „os“), već ima samo jedno uže i jedno šire značenje, koja se označavaju istom reči.

Nažalost, sa dolaskom stranih predavača homeopatske teorije i prakse, iz Rusije i Engleske, a posebno tokom devedesetih godina, usled nepoznavanja pravilne transkripcije ovoga termina u srpski jezik, najpre simultani prevodioci, a zatim i slušaoci različitih kurseva Homeopatije su ovaj termin iznova uveli u Srpski jezik, ali na nepravilan nacin. Termin je tada uveden kao „mijazam“ (od engleskog „miasm“-nom. plurala „Miasms“ ili ruskog „Mijazam“- nom. plurala „Mijazmi“).

Ovo nepravilno uvodjenje u srpski jezik nije ni do danas ispravljeno, pa je autor ovoga članka odlučio da objasni zašto bi ovakav nepravilan i sa tačke gledista srpskog jezika rogotatan termin trebalo zameniti pravilnim „mijazma“ nom. plur. „mijazme“. Naravno da gramatička forma reči ne menja njenu suštinu za onoga ko je pravilno

razume, ali to ukazuje na lingvističku neobrazovanost, nekritičku upotrebu, i preteranu podložnost usvajanja pravila i izraza drugih jezika u sopstveni, maternji jezik, što nije dobra odlika za jednu kulturnu naciju. Zar zaista treba da nominativ plurala za priručni kompjuter („laptop“, nem. „Taschencomputer“) glasi „laptopovi“?!?

Izvorno reč „Mijazma“ (μίασμα, τό) je srednjeg roda (neutrum), sa genitivom „miasmatis“ (μιάσματος), nom plurala „miasmata“ (μιάσματα). Hahnemann, koji je bio veliki poznavalac klasičnih jezika je tu reč uveo kao „das Miasm“, znači imenicu takodje srednjeg roda, koja se u nemačkom jeziku menja po mešovitoj promeni odn. po promeni za strane reči, pa ta reč u genitivu ima oblik „des Miasms“ (cit: .....des vohnenden Miasms.) a u nominativu plurala „die Miasmen“ (cit: ...Schädigkeiten und Ansteckungs Miasmen). Boenninghausen, za taj pojam koristi reč „das Miasma“, takodje u izvornom srednjem rodu sa istom gramatičkom promenom kao Hahnemann. Sadašnji nemački predavači koriste termin kao Boenninghausen. Znači, izvorno i u nemačkom jeziku reč je srednjeg roda (neutrum).

U srpskom jeziku stvar stoji malo drugačije. Da bi jedna reč prenesena iz grčkog jezika u srpski bila srednjeg roda, ona mora u grčkom jeziku na kraju da ima zavrsetak za muški rod „os“ (ος). Takve su izvorne grčke reči: mehanizam, ostrakizam, anarhizam, despotizam, orgazam, empirio-kriticizam, idealizam, anankizam, sarkazam, pleomorfizam i sl. Sve te reči a i mnoge druge su sa grčkog prešle, ili su prevedene na latinski, kao što su imperijalizam, komunizam, separatizam. One su u latinskom dobile nastavak za muški rod „-us“. Sve ovakve reči prešle su u srpski jezik u muškom rodu, dok u engleskom obliku sve ove reči imaju nominativ koji se završava na „sm“ (imperialism, comunism itd). Reč „Mijazma“ nikako ne spada u ovu grupu imenica i izvorno se nikako ne može uklopiti u muški rod na srpskom jeziku.

Imenice koje se završavaju na glas „a“(α), mogu da budu prenesne u srpski jezik prvenstveno kao ženski rod, zavisno od smisla ili zavisno od pravila utroška najmanje energije pri izgovoru. Reč „Mijazma“ spada u grupu imenica koje imaju u svom nazivu kompleks glasova „-asma“(- ασμα) od kojih su mnoge standardno uvedene u srpski jezik u ženskom rodu (mada su u izvornom jeziku bile u srednjem rodu), i dandanas se tako koriste. To su : plazma (πλασμα), prototoplazma (πρωτοπλάσμα), hloazma (χλοασμα), eritrazma (ερυθρασμα), mikoplazma (μυκοπλάσμα), xanthelasma (ξανθελασμα), itd. Sve slične imenice su prešle u latinski kao srednji rod prema saglasnosti toga jezika, pa takodje i u srpski jezik u ženskom rodu. Iako se ove reči u engleskom takodje završavaju na „-sm“, nikome nije do sada palo napamet da ih u srpskom jeziku koristi kao „plazam“, „hloazam“, „mikoplazam“, „ksantelazam“ .

Iz svega navedenog proizilazi da analogno iznesenom i reč „mijazma“ mora biti unesena u srpski jezik kao i druge grčke reči koje se završavaju na „-asma“ (- ασμα), u ženskom rodu: dakle „mijazma“ (gen sing. „mijazme“, nom. plurala takođe „mijazme). Sve ostalo bi bilo pogrešno a pre svega neopravdano jer očita analogija već postoji, i drugo je u upotrebi.